

Vilniaus
universiteto
leidykla

Religija ir kultūra

**Kuriame
Lietuvos ateitį**

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ISSN 1822-4539
eISSN 1822-4571

VILNIUS UNIVERSITY
FACULTY OF PHILOSOPHY

Scholarly Journal

Religija
ir
kultūra

2016

Vol. 18–19

Published since 2004

Vilnius University Press
Vilnius, 2019

VILNIAUS UNIVERSITETAS
FILOSOFIJOS FAKULTETAS

Mokslo žurnalas
Religija
ir
kultūra

2016

18–19 tomas

Leidžiama nuo 2004 metų

Žurnalas leidžiamas du kartus per metus

REDAKTORIŲ KOLEGIJA

Vyriausioji redaktorė

Rita Šerpytytė

Vilniaus universitetas, Lietuva

Atsakingoji sekretorė

Danutė Bacevičiūtė

Vilniaus universitetas, Lietuva

Nariai

Silvia Benso

Ročesterio technologijos institutas, JAV

Juan Jose Padial Benticuaga

Malagos universitetas, Ispanija

Antonio Calcagno

Vakarų Ontarijo universitetas, Kanada

Claudio Ciancio

Luigi Pareysono filosofinių religinių studijų centras, Italija

Richard A. Cohen

Bafalo universitetas, SUNY, JAV

Gianluca Cuzzo

Turino universitetas, Italija

Regina Laukaitytė

Lietuvos istorijos institutas, Lietuva

Sigita Maslauskaitė-Mažylienė

Vilniaus dailės akademija, Lietuva

Gintautas Mažeikis

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva

Mintautas Gutauskas

Vilniaus universitetas, Lietuva

Teresa Obolevitch

Krokuvos Popiežiškasis Jono Pauliaus II universitetas, Lenkija

Teresa Oñate Y Zubia

Nacionalinis nuotolinio mokymo universitetas, Ispanija

Maurizio Pagano

Luigi Pareysono filosofinių religinių studijų centras, Italija

Tojana Račiūnaitė

Vilniaus dailės akademija, Lietuva

Tomas Sodeika

Vilniaus universitetas, Lietuva

Kurt Wuchterl

Štutgarto universitetas, Vokietija

Prieinama duomenų bazėse:

EBSCO Humanities International Complete (<http://www.ebscohost.com>)

Adresas:

Filosofijos fakultetas

Vilniaus universitetas

Universiteto g. 9/1–105, LT-01513 Vilnius, Lietuva

E. paštas religijakultura@fsf.vu.lt

Telefonas +370 5 268 71 89

Faksas +370 5 268 71 89

Tinklapis <http://www.zurnalai.vu.lt/religija-ir-kultura>

© Sudarymas Jūratė Baranova, 2019

Autorių teisės © 2019 Autoriai. Publikavo Vilniaus universiteto leidykla.

Tai yra atvirosios prieigos žurnalas. Žurnalas platinamas vadovaujantis Kūrybinių bendrijų licencija Priskyrimas, kuri leidžia laisvai ir neribotai naudoti, kaip mano esant reikalinga, be kita ko, kopijuoti, daryti pakeitimus ir kurti išvestinius kūrinius, naudoti komerciniais ir nekomerciniais tikslais nurodant informacijos šaltinį ir autorių.

The journal is published twice a year

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief

Rita Šerpytytė

Vilnius University, Lithuania

Executive Secretary

Danutė Bacevičiūtė

Vilnius University, Lithuania

Members

Silvia Benso

Rochester Institute of Technology, USA

Juan Jose Padial Benticuaga

University of Málaga, Spain

Antonio Calcagno

University of Western Ontario, Canada

Claudio Ciancio

Luigi Pareyson Center for Philosophical-Religious Studies, Italy

Richard A. Cohen

Buffalo University, SUNY, USA

Gianluca Cuzzo

Turin University, Italy

Regina Laukaitytė

The Lithuanian Institute of History, Lithuania

Sigita Maslauskaitė-Mažylienė

Vilnius Art Academy, Lithuania

Gintautas Mažeikis

Vytautas Magnus University, Lithuania

Mintautas Gutauskas

Vilnius University, Lithuania

Teresa Obolevitch

Pontifical University of John Paul II in Krakow, Poland

Teresa Oñate Y Zubia

National University of Distance Education, Spain

Maurizio Pagano

Luigi Pareyson Center for Philosophical-Religious Studies, Italy

Tojana Račiūnaitė

Vilnius Art Academy, Lithuania

Tomas Sodeika

Vilnius University, Lithuania

Kurt Wuchterl

University of Stuttgart, Germany

Included in:

EBSCO Humanities International Complete (<http://www.ebscohost.com>)

Address:

Faculty of Philosophy

Vilnius University

9–105 Universiteto St., LT-01513 Vilnius, Lithuania

Email: religijakultura@fsf.vu.lt

Phone +370 5 268 71 89

Fax +370 5 268 71 89

<http://www.zurnalai.vu.lt/religija-ir-kultura>

© Edited by Jūratė Baranova, 2019

Copyright © 2019 Authors. Published by Vilnius University Press This is an Open Access journal distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Turinys

Menas, etika ir religija

<i>Gintautas Mažeikis</i> . Manicheizmai ir Czesławas Miłoszas: moralinės vaizduotės tyrimas	8
<i>Luc Anckaert</i> . Blogio žaibas ir nepaliudytas gerumas: pokalbis su Vasilijumi Grossmanu, <i>Gyvenimas ir likimas</i>	22
<i>Jolanta Saldukaiytė</i> . Gelbstint Kitą: karas ir taika Emmanuelio Levino filosofijoje ...	38
<i>Jūratė Baranova</i> . Dvasinio kino konceptas Gilles'io Deleuze'o filosofijoje	50
<i>Vytautas Rubavičius</i> . Meno religinis aspektas šiuolaikinėje civilizacinėje vaizduotėje	62

Fenomenologiniai tyrinėjimai

<i>Dalius Jonkus</i> . Hartmannas ir Sezemanas. Husserlio fenomenologijos kritika ir intuicijos problema	75
<i>Shinji Kajitani</i> . Atmosfera ir religija: Hermanno Schmitzo fenomenologija ir lyginamojo religijos tyrimo galimybė	89

Religija ir ugdymas

<i>Aušra Kristina Pažėraitė</i> . <i>Lifnim mišurat ha-din</i> ir <i>derekh erac</i> problema, arba etikos paieškos žydų tradicijoje ir Vilniaus Gaono kranklys	99
<i>Lilija Duoblienė</i> . Sumeluota meistro išmonė, arba kas įkvėpė Tarkovskio Borisą?	116
<i>Piotr Petrykowski</i> . Pradžios prisiminimas: prie tapatybės ištakų... ..	126
<i>Informacija autoriams</i>	138

Contents

Art, Ethics, and Religion

- Gintautas Mažeikis*. Manichaeism and Czesław Miłosz:
A Study of Moral Imagination 8
- Luc Anckaert*. The Thunderbolt of Evil and Goodness without Witnesses:
In Conversation with Vasili Grossman, *Life and Fate* 22
- Jolanta Saldukaitytė*. Saving the Other: War and Peace in Emmanuel Levinas's
Philosophy 38
- Jūratė Baranova*. The Concept of “Spiritual Cinema” in the Philosophy
of Gilles Deleuze 50
- Vytautas Rubavičius*. The Religious Aspect of Art in Contemporary Civilizational
Imagination 62

Phenomenological Investigations

- Dalius Jonkus*. Hartmann and Sesemann. The Critique of Husserl's Phenomenology
and the Problem of Intuition 75
- Shinji Kajitani*. Atmosphere and Religion: The Phenomenology of Hermann
Schmitz and the Possibility for a Comparative Study of Religion 89

Religion and Education

- Aušra Kristina Pažėraitė*. The Problem of *Lifnim Mishurat Hadin* and
Derekh Eretz: In Search of Ethics in the Jewish Tradition and the Raven
of the Gaon of Vilna 99
- Lilija Duoblienė*. Faked Mastery, or Who Inspired Tarkovsky's Boriska? 116
- Piotr Petrykowski*. The Memory of the Beginning: At the Source of Identity 126
- Guidelines for Contributors* 140